

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

מד.

עין משפט גזר מצוה

א קא מיי פ"ח מהלכות
יבום הלכה י סמג עשין
נ טור ש"ע א"ע ק"ר קפא
סעף ב:
קא ב מיי פ"ד ע"ג הלכה
א סמג עשין נג
טו"ש ש"ע סמג עשין קסו
סעף ג:
קב ג מיי פ"ד מהלכות
אבות הלכה א סמג
עשין מה ולחין פ"א טור
ש"ע ס"ג סמג ע"ב סעף א:
קב ד מיי פ"ח מהלכות
יבום הלכה ט:

תוספות ושינוים

בי איכא תריה לא תתקיים
מזוה יבום. ו"ת א"ר א"ר
אפשר לומר כן הלא אמרין
בית אחד הוא בונה ואינו
בונה שני בתים אם כן
היו מזוה יבום אף בזמי
נמים שמיים האחת ו"ל
לדמיה הלא בית אחד הוא
בונה בירושתי כי כולל אלף
בית א' או הוא בונה
אבל אינו בונה כלל בשיש
שני בתים: (א) (ועוד)
י"ג כגון שנייה הערוה
ולמ"ד נשאין הראשונים
מפילין (לעיל י"ג). דאסורה
לשמעון ושמרת לוי: א"א
א"י אחרת לא איירי בה
מ"א ומ"ד. וט"ג דבפרק
האשה שפלה (דף ע"ח)
קאמר ויתרתי א"י
ללא דלא איירי בה שמי
הכל כיון דלא שמעין
שום ערוה לא י"ל למי
ומ"ד האילו ולא איירי
בה אבל התם שמעין
חזו: בית חלוץ העל
המנוע קאלו זמון. ו"ת
לא סבר כמו ה"א
לעיל (דף מ"ח) דמני
המשנה דלמיא אבל המנוע
וע"כ נקטין גמתי' וכן
יבמה ככלהו בנחות חלוצה
ובאחות גרושה (פסולה)
היה זו פשוטה: הברוב
קאלו ביתו. ו"ת לבי
עקיבא אם בל עליה
כיון חייב מן המורה וגם
נפקא לן מואסה לרבות
חלוצה (לעיל ב"ד). וה"ל (א)
דקאמרין בבלו הן הולקין
וקאמרין חלוצה ומלוה
לכאן הדיןו היינו כ"ר"ע
לרבותא לא לקי חלוצה
דק"ר דהא דכתיב ואשה
לא היו אלף אסמכתא
בעלמא לא נמי שפיר אח"כ
אליבא דרבנן ואב גרושה
נקט חלוצה א"ר מדרבנן
נפרש לולקין ר"ל מדרבנן
מת מדרות: הבל מודים
מחזיר גרושה. ז"ע אמאי
נקט מחזיר גרושהו טפי
מחזיר חייב לאוין נראה
משום דפ"ד דאין הולד
פגום משום דכתיב (דברים)
(ד' ד) ביה מועבה דשמעון
ואין בניה מועבין קמ"ל:
דהולד פגום וינמא דהיא
מועבה אבל אין נראה

אפילו מוך שלשים שרי כדמוכח בעובדא ס' דר' יוסף דמשמע א"ע"פ
שאין לו זנים כלל אין מותר לבעול עד לאחר שלשים ושמה מילתא
דפסיקא לתרווייהו נקט ולעולם באין לו זנים שרי אפילו מוך שלשים
ולר"י נראה באין לו זנים כלל אסור אפילו לנכות מוך שלשים כיון
דאינו יכול לבעול עד לאחר שלשים

ואתי שפיר דנקט בנמ"ד שמחות לישא
משום דאין לו זנים נקטיה דאפילו
לישא אסור והר"ר יוסף אומר דהא
דאסרינן בית השמחה היינו דוקא
שמחה של רשות דאמרין בנסכת
שמחות (פ"ט) על כל המתים אסור
לינק לזמית השמחה עד שלשים יום ועל
אזינו ועל אמו שנים עשר חדש א"כ
היתה כעודה של מזוה דאפשר ללא
שרי בנסודה של מזוה אלף אחר
שלשים וקא' אזינו ואינו א"ר קמ"ה
משמע דשרי אפילו מוך שלשים:
וְנִיבִיבם אחרת ונחלוץ אחרת אמר
קרא אם לא יחפזין בו'.

אית ספרים (י) דגרסי מקמי הכי
ונחלוץ אחרת ויביבם לחדא אמר קרא
אשר לא יבנה את בית אחד הוא אחד הלא שוב לא
יבנה ונראה ל"ג (ט) דלא כר"י קרא
להכי דכיון דחלוץ לחדא א"ר לייבם
שניה כיון דאין עולה לחליצה כדאמר
לעיל דאינו חולץ שני בתים ועוד
דאינו חולץ לשני בתים משמע
דהשניה מותרת לשוק בולא כלום וקרא
ללא יבנה אייתר כדדרשין פ"ק
(לעיל דף י' ע"ב) למתק חלוצה מכתת
ללא: **כִּי שְׂאִינוּ עוֹדָה בּוֹ**. ו"ת
והרי חרש ומרשע דאינו עולים לחליצה
ועולים לייבום כדאמר בפרק חרש
(לקמן דף ק"ב): יש לומר דהתם בני
חליצה נינהו אלף דפומייהו הוא דכתיב
לזה: **וְעוֹדָה**. לא גרסינן ועוד גזרה
שמה יאמרן בית מקלטו כ"ה דל"י
מדאורייתא מייבם לחדא וחלוץ לחדא
משום גזרה לא נימא: **כִּי אִיבֵא תְּרֵיתִי**
למה לי קרא דאין חולץ לשני בתים:
אֲלֵמָה לא איצטרך סד"א ערוה
אבראי קיימא. הקשה

הר"ר יו"ט צ"ר יתקן אכתי כרת כרה
הכי משמחה לה שריה כרת ערוה
אינה יכולה לינשא לחסיו השני דאסורה
לו מדאורייתא דגזי ידיה ערוה לאו
אצרא קיימא ו"ל דמשמחה לה כגון
שהערוה היא מחייבי עשה או ל"ת
ועשה לכל החסין ללאו בת יבום היא
א"ל תנא בשמעון התיבני. ממה
דסתם ואח"כ ממלוקת היא דכהאי
גוונא פריך בפרק יש נוחלין (ב"ב דף
קכ"ג): וכי תאמר סתם לן תנא כרבי
יומאן וכן ברובא סתם ואח"כ ממלוקת
היא ו"ל דנהי דאין חשיב סתם מ"מ
חשיב כרביס לגזי יתקן כדפרשית
לעיל' וצ"פ יש נוחלין סמין אקושי'
אחרימי דקאמר ועוד מלאי אלף:
אם כן ששמעין שאר חייבי בריתות.
אכתי ה"מ למיפך תנינא דסתם
לן תנא כווניה בקדושין בפרק האומר
דף סו: כל מקום שאין קדושין כו' ואיזה זה הבא על אחת מכל העריות: ה"ב מודים במחזיר גרושתו. לרבותא נקט מחזיר
גרושתו טפי משאר חייבי לאוין דאף על גב דכתיב היא תועבה ואין צניה תועבין פגום מיהא הוי:

היפה אחת כשרה. לכהונה ואחת פסולה כגון שנתגרשה מאיש אחר:
אם בל יבנה חלוץ חלוץ לפסולה. ולא יפסול את הכשרה לכהונה
דלא ישפוך אדם מי בורו ואחרים כריכים להם א"ע"ג. דהוא אין כר"י
להם: **גַּבְו' אֲרַעְפָּה אַחִין ס"ד**. כיון דלא הוה אלף ד' וכולן ממו

כדקתני ממו מאן מייבם: **ושבקינן**
ליה. בתמיה ובמה זכרנו כולן:
דאפשר ליה. שעשיר הוא ויכול לזונן:
עונה בחדש. עונה של מ"ח מערב
שבת לערב שבת וזהו אשר פרוי ימן
בעמו' בכתובות (דף ס"ב): דמטי לכל
חדא עונה בחדש: **וויבם לחדא**.
כריש' והדר נחלוץ לחדא: **כל שאינה**
עולה. לבית דין לייבום שאינה זקוקה
להתייבם דרחמנא פטרה דכתיב את
בית אחיו בית אחד הוא בונה ולא שני
בתים אינו עולה לחליצה: **אלמה לא**.
בתמיה. כלומר ואי שתי בתים בעלמא
פטורה מי לא איצטרך למימר כרת
ערוה והא איצטרך סד"א ערוה
אצרא קיימא ולא רמיא קמיה והיא
לה כרת בית אחד ותתייבם קמ"ל: **כאן**
סנה רבי. במשנה זו למדנו רבי לא
ישפוך כו': **בתנ"י המחזיר**
גרושהו. משנישאת: **והנושא את חלוצהו**.
דקיימא עליו בלאו דשוב לא יבנה:
והנושא את קרובה חלוצהו. לקמן צ"ל
לן בגמרא הא קרובה חלוצהו לאו
דאורייתא היא: **ויולא והולד ממזר**.
דכבר ר"ע יש ממזר מחייבי לאוין:
קרובה גרושהו. דגרשהו כחשמו
ואחותה או אחיה חייבי כריתות נינהו
לגביה: **גַּבְו' אִימָא קְרוֹבָה גְרוֹשָׁתוּ**.
ורבנן אמחזיר גרושהו ונושא חלוצהו
פליגי: **ודלמא הא קמ"ל דש ממזר**
מחייבי כריתות. וה"ק א"ע"ג דפליגי
רבנן בחייבי לאוין מודים הם בחייבי
כריתות שהולד ממזר: **ודלמא לעולם**
לא איירי בה. ודקאמר לאשמעין
שאר חייבי כריתות: **אידי דסנא**
רישא מחזיר גרושהו ונושא חלוצהו
וקרובה חלוצהו. ופליגי רבנן עליה
תנא נמי ומודים בקרובה גרושהו (א)
אבל קרובת חלוצהו ה"ל דלר"ע הוי
ממזר: **ספסוק קראו ציון**. וליה ליה
קמחא דמנ"י בריש פקין (ס"ה). דקתי
החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה
ומת חוללת דלר"ע פטורה לגמרי:
שהולד

הגהות הב"ח
(א) גמ' ואל תכלי כריתות קטטה
בבית: (ב) שם ואין חולץ
ג' בתים ונחלוץ לחדא
וויבם לחדא אמר קרא
אשר לא יבנה כיון
שלא בנה שוב לא יבנה
וייבם לחדא ונחלוץ לחדא:
(ג) רש"י ד"ה אידי דפליגי
וכי קרובת גרושהו סד"א
ואח"כ מ"ה אלף קרובה
חלוצהו: (ד) תוס' פ"ה
ויבם כו' (ה) ד"ה
ר"ב ע"ל דף ע"ב ב"ב
ד"ה א"ר ל"ג
ליה דלא כר"י:

מוסף רש"י

כל העולה ליבום. לוקח
יבום. עולה חלוצה.
לוקח חלוצה (לעיל ג').
אינה עולה. השערה לפני
הקוסק לחלוצה (לעיל ס"ה).
מקצתו בני ומקצתו
חלוץ. ואינו למימר בני
יבמות האחות מיבם אחד
הוא מחייבת את האמת
חלוצה (לעיל ב"ד). כאן
שנה רבי. במשנה זו
דקתני חולץ לפסולה למיני
רבי לא ישפוך אדם
מי בורו. אף על פי
שאינו כיון להס. ואחרים
צריכים להם. כגון הלא
מכיון דיכול לחלוץ לפסולה
ותפטר הכשרה לא יחלוץ
לכשרה ויפסולה לכשרה
(לעיל ג'). כאן שנה.
רבי. במשנה זו למיני
רבי (לעיל ס"ה) במשנה זו
אלו למיני. אחות גרושה
מדברי תורה. היא ערוה
מן המורה אבל אחין
חלוצה אינה אלף מדברי
סופרים (קדושין ס"ה). כל
שאר בשר שהוא בלא
יבא. א"ע"פ שאינו אלף
בלאו הולד ממזר (קדושין
ט"ו) כל קרובה שהיא בלא
ואפילו אין בה כרם. כגון
טוטא אינו וכי יאורה דהיא בלא
גבאי, וממנת קרובה דלכיו כגון
נושא חלוצהו דהוי בלא יבמה.
ואי לאו דקורבא בלא כרת (לקמן ס"ה).
כל שחייבין עליו כרת בידי שמים.
על אחת ביאה (קדושין ט"ד).
באלו שחלוצהו לא היו ממזר (ס"ה).